

ግንቦት 26 ቀን 2002 ዓ.ም

ዳኞች:- ሂሩት መለሰ
ተሻገር ገ/ሥላሴ
ታፈሰ ይርጋ
አልማው ወሌ
ዓለ. መሐመድ

አመልካች:- አረጋሽኝ መርዕድ - ጠበቃ ግሩም አየለ ቀረቡ

ተጠሪ:- የፌዴራል የሥነ ምግባርና የፀረ-መዘና ኮሚሽን ዐቃቤ ህግ አልቀረቡም

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 34393 የሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ሆኖ እያለ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት መፅናቱ ተገቢ ባለመሆኑ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት አመልካች ጥር 24 ቀን 2001 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ ስለጠየቁ ነው።

ክርክሩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ነው። በከፍተኛው ፍርድ ቤት ተጠሪ በአመልካችና በሌሎች አራት ሰዎች ላይ የሙስና ወንጀል ክስ አቅርቧል። ተጠሪ በአመልካች ላይ ያቀረበው የክስ ይዘትም አመልካች የኢትዮጵያ ፕራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ የህግ ኤክስፐርት ሆኖ በሚሠራበት ጊዜ ንብረትነቱ የወ/ሮ ኤስሚንግ አግኑያ የሆነውንና በአዲስ አበባ ከተማ ወረዳ 20 ቀበሌ 29 ቁጥሩ 214 የሆነውን መኖሪያ ቤት በከፍተኛው ፍርድ ቤት አራተኛ ተከላሽና አምስተኛ ተከላሽ የነበሩትንና ክላቸው የተቋረጠውን አቶ አብዱሣ ሀራሣና አቶ ሳምሶን ጋርቮልድ አላግባብ ብልፅግና እንዲያገኙ በማሰብ የአባታችን ቤት አላግባብ የተወረሰብን ስለሆነ ይመለስልን በማለት ለኤጀንሲው ያቀረቡትን አቤቱታ የሚያረጋግጥ የይዘታ የምስክር ወረቀት መብራትና ውሀ ያስገቡበት ውልና የቤት ሥራ ፈቃድ ሣያቀርቡ በቀበሌ ፍርድ ሽንገና በምስክር የተረጋገጠ ስለሆነ እንዲመለስላቸው የሚል የውሳኔ ሀሳብ በሥር አንደኛና ሶስተኛ ተከላሾች ለነበሩት የፕራይቪታይዜሽን የሥራ ኃላፊዎች በማቅረብ በወንጀል ህግ 33 እና 32(1)ሀ እና በተሻሻለው ልዩ ወንጀልኛ መቅጫ ህግ 214/74 አንቀፅ 23 የተደነገገውን በመተላለፍ በዋና ወንጀል አድራጊነት በሥልጣን አላግባብ የመገልገል ወንጀል ፈፅመዋል በማለት ነው።

አመልካች ወንጀሉን አልፈፀምኩም ብለው የተከራከሩ ቢሆንም ከላይ መለያው የተገለፀውን ቤት በሚመለከት በሳምሶን ጋርቮልድ ስም ሁለት ሺህ ካራ ሜትር ካርታና ፕላን፣ በወ/ሮ ኤስሚንግ አግኑያን ስም አንድ ሺህ ካርታና ፕላን በማስረጃነት ቀርቦ የአዲስ አበባ ከተማ ልማት ቢሮ ተጠይቆ ቢሮው ቤቱ ያረፈው በወ/ሮ ኤስሚንግ አግኑያን ቦታ ላይ እንደሆነ አረጋግጦ መፃፉን፣ ቤቱ የገባው

የውሀና የመብራት ቢል የወ/ሮ ኤስሚንግ አግኑያን ስም መሆኑን እንደሚያረጋግጥና አመልካች የውሃኔ ሀሳብ ለማቅረብ የምስክርነት ቃላቸውን ያሰማቸው ምስክሮች ቤቱ ከአዋጅ ውጭ የተወረሰ መሆኑን ለማስረዳት የቀረቡ ቢሆንም የተጠሩበትን ጭብጥ የሰጡት ምስክርነት የሌለ መሆኑና ከመጡበት ጭብጥ ውጭ ቤቱ የሳምሶን ጋልቮልድ ነው በማለት መመሥከራቸውንና ይህንን መነሻ በማድረግ አመልካች ቤቱ ለሳምሶን ጋልቮልድ ወራሾች እንዲመለስ የውሃኔ ሀሳብ በሥር አንደኛና ሁለተኛ ተከላሽ ለነበሩት የኤጀንሲው ሀላፊዎች ማቅረባቸው በዐቃቤ ህግ አንደኛ ምስክርና በሌሎች የሰነድ ማስረጃዎች ተረጋግጧል በማለት አመልካች የመከላከያ ማስረጃ እንዲያቀርቡ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ብይን ሰጥቶ፤ አመልካች ከአንደኛና ሶስተኛ ተከላሾች ጋር በጋራ ሶስት የመከላከያ ምስክሮችን አቅርቧል። የከፍተኛው ፍርድ ቤት የግራቀኙን ማስረጃ ከመዘነ በኋላ አመልካች በዐቃቤ ህግ ክስ የተጠቀሰውን ወንጀል የፈፀሙ ጥፋተኛ ናቸው በማለት የጥፋተኝነት ውሳኔ ሰጥቶ አመልካች በአንድ ዓመት ከስድስት ወር ፅኑ እስራት እንዲቀጡ ውሳኔ ሰጥቷል።

አመልካች በከፍተኛው ፍርድ ቤት በተሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት አቅርቦ የጠቅላይ ፍርድ ቤት የወንጀል ይግባኝ ችሎት የከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠውን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195(2)ለ(2) መሠረት አፅንቶታል።

አመልካች ለሰበር አቤቱታው የውሃኔ ሀሳብ ያቀረቡት የኪራይ ቤቶች ኤጀንሲ ከሥራና ከተማ ልማት ሚኒስትር ከአዲስ አበባ ሥራና ከተማ ልማት ቢሮ የተጻፈውን ደብዳቤና ማህደር በማየት ነው። ካርታው እውነተኛ መሆኑ ተረጋግጧል ይህ የተሳሳተ ከሆነ ፍርዱ እንዲታረም በፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 6 ከሚጠየቅ በስተቀር እኔ በወንጀል መጠየቁ ተገቢ አይደለም። ተጠያቂም የምሆን ከሆነ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ የወንጀል ህግ 420(1) የሙያ ግዴታን ጥሰህል በሚል መሆን ሲገባው በሥልጣን አላግባብ ተገልጧል ተብሎ ጥፋተኛ መባሌ መሠረታዊ የህግ ስህተት አለበት። የዐቃቤ ህግ ማስረጃ ወንጀል መሥራቱን ከተገቢው ጥርጣሬ ውጭ አላስረዱብኝም። ምስክርነት መስማት በአዋጅ ቁጥር 110/87 እና በመመሪያ ቁጥር 001/88 የተፈቀደ ነው በወንጀል ሊያስጠይቀኝ አይገባም ስለዚህ የህግ አስተያየት ስለሰጠሁ ብቻ ወንጀል ሠርተህል ተብሎ የተወሰነብኝ የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት አለበት በማለት አመልክቷል።

ተጠሪ በበኩሉ አመልካች ቤቱ በሥር አራተኛና አምስተኛ ተከላሽ ለነበሩ ሰዎች እንዲመለስ የውሃኔ ሀሳብ የቀረበው ማስረጃ ማይቀርብለትና ማስረጃ በሌለበት ሁኔታ ነው። ስለሆነም በግብረአበርነት መከሰላቸውና ጥፋተኛ መባላቸው ተገቢ ነው። የዐቃቤ ሕግ በሰውና በፅሁፍ ማስረጃ አመልካች ተገቢውን ማጣራት ማድረግ የነበረባቸው መሆኑን አስረድተዋል በአጠቃላይ አመልካች በሰበር ያቀረቡት የህግ ማይሆን የፍሬ ጉዳይ ክርክር በመሆኑ የበታች ፍርድ ቤቶች የሰጡት ፍርድ እንዲፀናልን በማለት መልስ ሰጥተዋል። አመልካች የመልስ መልስ አቅርበዋል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም መዝገቡን መርምረናል። መዝገቡን እንደመረመርነው አመልካች ፈፀመ የተባለው አከራካሪው ቤት በተመለከተ በአራተኛና አምስተኛ ተከላሽ በነበሩት ሰዎች በኩል ያቀረቡትን ማስረጃዎች በማገናዘብ የሙያ አስተያየትና የውሃኔ ሀሳብ አቅርቧል። አመልካች አከራካሪው ቤት ለአራተኛና ለአምስተኛ ተከላሾች ቢመለስ የህግ ድጋፍ ያለው ነው የሚል የውሃኔ ሀሳብ ከማቅረብ ውጭ በጉዳዩ ውሳኔ የመስጠት ሥልጣንና ኃላፊነት የለውም። ይኸም በመሆኑ አመልካች በዐቃቤ ህግ ማስረጃ

የተዘረዘሩትን ስህተቶች የፈፀመው በሥር አራተኛና አምስተኛ ተከላሽ የነበሩትን አላግባብ ለመጠቀምና ተገቢ ያልሆነ ብልጽግና እንዲያገኙ ነው ወይስ እንደማንኛውም ባለሙያ የሙያ ሥራውን በሚሰራበት ወቅት ተገቢውን የሙያ ትጋት እና ጥንቃቄ ባለማድረግ ነው የሚለውን ጥያቄ የሚያስነሳ ነው። በሥር ፍ/ቤት የተረጋገጠው ፍሬ ጉዳይ አመልካች ለመኖሪያ ቤቱ የሙያ ግልጋሎት ሲሰጥ ሊመራባቸው በሚገቡት የሕግ ማዕቀፎች ማለትም አዋጅ ቁጥር 110/87 እና ይህንኑ አዋጅ ለማስፈጸም ከወጣው መመሪያ 001/88 ከሚፈቅዱት ውጭ በመውጣት በሥር አራተኛና አምስተኛ ተከላሾች የነበሩትን ሰዎች ጥቅም ለማስገኘት ሲል የፈፀመው ተግባር ያለ መሆኑ አልተረጋገጠም። አመልካች የሚመራባቸውን የህግ ማዕቀፎችን መሰረት በማድረግ ተገቢውን ሙያዊ ማጣራት ሲያደርግ ሁሉንም ማስረጃዎች በአግባቡ ያላገናዘበ በተለይም የአራተኛና አምስተኛ ተከላሾች ቤት ነው የተባለው ሰው በተመለከተ ካርታና ፕላን የቀረበለት ቢሆንም የመብራትና የውሀ ቢል በግል ተበዳይ ወ/ሮ ኤስሚንግ አግኑያን ስም የሆነበትን ትክክለኛ ምክንያት ሳያገናዝብና ሳያጣራ የውሃኔ ሀሳብ በሥር ፍርድ ቤት ሶስተኛ ተከላሽ ለነበሩት የመምሪያ ኃላፊውና ለአንደኛ ተከላሽ ማቅረብ ነው። የመወሰን ሥልጣን የሌላቸውና የሙያ ግልጋሎት የመስጠት ኃላፊነት ብቻ ያለባቸው ሰዎች ግልፅ በሆነ ሁኔታ አንድን ሰው ለመጥቀም ወይም ራሳቸውን ለመጥቀም በማሰብና ኃላፊዎቻቸውን ለማሳሳት የፈፀሙት ጉልህ ተግባር መኖሩ እስካልተረጋገጠ ድረስ በሥልጣን አላግባብ የመገልገል ወንጀል ፈፅመዋል ተብለው ሊጠየቁ አይገባም። ስለሆነም አመልካች የሙያ ተግባሩንና ሥራው በአግባቡና በጥንቃቄ ባለመፈፀሙ ምክንያት በመንግስትና በግል ተበዳይ ላይ ዐቃቤ ህግ በክሱ የገለፀው ጉዳት ቢኖርም አመልካቹ ጥፋተኛ መባል የሚገባው በልዩ ወንጀለኛ መቅጫ ህግ አዋጅ ቁጥር 214/74 አንቀጽ 23(1) ሀ መሆን ያለበት ሆኖ አላገኘውም። ከዚህ አንጻር የከፍተኛው ፍርድ ቤት በአብላጫ ድምፅ የሰጠው የጥፋተኝነት ውሳኔና የጠቅላይ ፍርድ ቤት የወንጀል ይግባኝ ችሎት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

አመልካች የፈፀመው የተቀጠረበትን የሙያ ሥራ በጥንቃቄና በአግባቡ አለመፈፀም ወንጀል ነው። ይህ ወንጀል ከሶስት ዓመት በማይበልጥ እስራት እንደሚያስቀጣ በአዋጅ ቁጥር 214/74 አንቀፅ 25 ተደንግጓል። ሆኖም ከአዋጅ ቁጥር 214/74 በኋላ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የወንጀል ህግ በአዋጅ ቁጥር 414/1996 የተደነገገ በመሆኑና በወንጀል ህጉ የሥራ ሀላፊነትን አለመወጣት ከአንድ ሺህ ብር በማይበልጥ መቀጮ ወይም ከስድስት ወር በማይበልጥ እስራት የሚያስቀጣ መሆኑ በወንጀል ህግ አንቀፅ 420 ንዑስ አንቀፅ 1 የተደነገገ በመሆኑና በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግስት አንቀፅ 22 ንዑስ አንቀፅ 2 ወንጀሉ ከተፈፀመ በኋላ የወጣው የወንጀል ህግ ተከላሹን የሚጠቅም ሆኖ ሲገኝ ተፈጻሚ እንደሚሆን የሚደነግግ በመሆኑ የበታች ፍርድ ቤቶች የሰጡትን የጥፋተኝነት ውሳኔ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 113/2/ እና በህገ መንግስቱ አንቀፅ 22 ንዑስ አንቀፅ 2 መሠረት በመለወጥ አመልካች በወንጀል ህግ አንቀፅ 420 ንዑስ አንቀፅ 1 የተደነገገውን በመተላለፍ የሥራ ሀላፊነትን ያለመወጣት ወንጀል ፈፅሟል በማለት የጥፋተኝነት ውሳኔ ሰጥተናል።

የቅጣቱን መጠን በተመለከተ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ቅጣቱን አቅልሎ ለመወሰን የሚያስችሉ ምክንያቶች ያሉ መሆኑን በቅጣት ውሳኔው የመዘገባቸውን ነጥቦችና አመልካች ጥፋተኛ ሆኖ የተገኘበት የወንጀል ህግ አንቀፅ 420 ንዑስ አንቀፅ 1 ከስድስት ወር በማይበልጥ እሥራት የሚያስቀጣ መሆኑን ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባትና በወንጀል ህግ አንቀፅ 88 ንዑስ አንቀፅ 2 መሠረት የአመልካችን ግላዊ ሁኔታዎች ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት በሶስት ወር እስራት እንዲቀጣ በማለት በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195(2)ለ2 መሠረት የበታች ፍርድ ቤቶች የሰጡትን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ በማሻሻል ፍርድ ሰጥተናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ችሎት የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ ተሻሽሏል።
2. አመልካች የሥራ ሀላፊነትን ባለመወጣት ወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ በመገኘቱ በሶት ወር እስራት እንዲቀጣ ወስነናል።

ይህ ፍርድ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት በሙሉ ድምፅ ተሰጠ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ራ/ታ